

Beleidsplan 2024 – 2028 Stichting Groene Hart

Vastgesteld in de bestuursvergadering van Stichting Groene Hart op 17 juli 2024

Inhoudsopgave

I. Waarom een Stichting Groene Hart?	3
II. Visie op het Groene Hart.....	4
Betekenis van het Groene Hart	4
Ontwikkelingen en bedreigingen	4
Missie.....	5
III. Kernkwaliteiten Groene Hart.....	6
IV. Doelstelling Stichting Groene Hart	7
V. Activiteitenlijnen, werkwijze, financiën	7
Activiteitenlijnen	7
Werkwijze	8
Financiën	8
VI. Doelgroepen en communicatie.....	9
Communicatiemiddelen	9
VII. Acties voor de komende periode	10

I. Waarom een Stichting Groene Hart?

Het Groene Hart is een groen, open, waterrijk en relatief rustig gebied midden in één van de dichtst bevolkte metropolen van de wereld. Er zijn prachtige, oudhollandse polders en waarden, waar de middeleeuwse verkaveling nog altijd zichtbaar is, er liggen uitgestrekte droogmakerijen, waar je nog kilometers ver kan kijken, en liggen enorme plassen, overblijfsels van de turfwinning die de steden van Holland en Utrecht in vanaf de Middeleeuwen van brandstof voorzag. Het is een door mensen gemaakt landschap, dat voortdurend verandert en toch ook hetzelfde blijft. Dat zal altijd zo zijn en altijd zo blijven. Mensen moeten nu eenmaal ergens kunnen wonen, werken recreëren en ontspannen.

Het Groene Hart is geen eenheid, niet landschappelijk en niet bestuurlijk: anno 2024 hebben zo'n dertig gemeentes, drie provincies, vijf waterschappen, het Rijk en de Europese Overheid daar iets te zeggen hebben. De Stichting Groene Hart is ervan overtuigd dat het overgrote deel van de inwoners en bestuurders van ons land de kwaliteiten van het Groene Hart wil beschermen, het landschap, de rust en ruimte eerder wil verbeteren dan aantasten.

Maar we weten ook dat ontwikkelingen die vanuit het perspectief van één belang of één partij volstrekt logisch en verklaarbaar zijn, onbedoeld consequenties kunnen hebben die uiteindelijk door iedereen betreurd zullen worden. De Stichting Groene Hart wil ervoor zorgen dat plannen en ontwikkelingen van al die partijen die actief zijn in het Groenen Hart, ervoor zorgen dat het Groene Hart alleen maar mooier wordt, een betere plek om te wonen, werken en recreëren.

Dat doen we door al die partijen, met respect voor hun eigen belang, positie en verantwoordelijkheid actief uit te dagen om op zoek te gaan naar hun common ground, de overkoepelende doelen en waarden met betrekking tot het Groene Hart die door iedereen gedeeld worden. Zodat ze zelf gaan ontdekken op welke manier hun plannen en ambities kunnen bijdragen aan de ook door hen opgestelde common ground. We noemen dat "Het Groene Hart Pact".

We doen dat ook dat ook door in een vroeg stadium betrokken te worden bij het maken van plannen, zodat we kunnen wijzen op gevolgen voor andere partijen, kunnen laten zien welke alternatieven er zijn om het net even anders aan te pakken en waarom dat dan beter uitwerkt voor de kwaliteit van het gebied. En ja, we doen dat soms ook als die plannen al klaar zijn en we via de formele kanalen die daar dan voor zijn, proberen die plannen alsnog te doen wijzigen. Niet omdat we tegen die plannen zijn, maar omdat we ervan overtuigd zijn dat het vaak ook anders kan, met meer aandacht voor de kwaliteit van het Groene Hart.

En tenslotte doen we dat door het actief verspreiden van kennis en informatie, via onze nieuwsbrieven, onze magazines, en onze websites.

In dit Beleidsplan 2024-2028 van onze Stichting Groene Hart gaan we uitgebreider in op bovenstaande 'ambitieverklaring'. Wat is onze visie op het Groene Hart en voor welke kernkwaliteiten zetten we ons in? Hoe vertaalt dat zich in de verschillende actielijnen en welke doelgroepen proberen we te bereiken met onze communicatiemiddelen?

II. Visie op het Groene Hart

Betekenis van het Groene Hart

In de jaren zestig van de vorige eeuw vond men de combinatie van een groot groen gebied en een groot verstedelijkt gebied (de Randstad) van grote betekenis; dat was en is de grondslag van het Groene Hart als concept. Openheid, rust en ontspanning waren toen de trefwoorden. Dat is nog onverminderd het geval.

Het Groene Hart is als woon-, werk- en leefgebied voor de 700.000 inwoners van de regio van belang, maar ook voor de 7 miljoen bewoners die er 'omheen' wonen. En uit economische en (cultuur)historische redenen is het Groene Hart ook van bredere betekenis; het speelt een grote rol bij de aantrekkelijkheid van Nederland als vestigingsplaats, in het bijzonder voor onze economische motoren Rotterdam en Amsterdam. En het geeft letterlijk een groot deel van onze geschiedenis weer.

Het kenmerkende landschap van het Groene Hart met haar veen(weide)- gebieden en plassen met de daarbij horende biodiversiteit heeft zelfstandige betekenis. Cultuurhistorie en ecologie van het gebied zijn van wereldklasse. De betekenis van het Groene Hart kent dus economische, sociaal-culturele, historische en landschapsecologische aspecten, die in onderlinge samenhang (en spanning) meerwaarde hebben. De kernkwaliteiten ervan zijn het behouden waard.

Ontwikkelingen en bedreigingen

In de afgelopen decennia zijn er ingrijpende bestuurlijke, ruimtelijke en economische ontwikkelingen in onze samenleving geweest. Die hebben weliswaar de essentie van het Groene Hart overeind gelaten, maar vormen wel een extra uitdaging bij behoud en ontwikkeling van het gebied in de komende jaren. In bestuurlijke zin is de verantwoordelijkheid en uitvoering van alles rond de kwaliteit van de leefomgeving van het nationale naar het gemeentelijke en regionale niveau verschoven. De decentralisatie van het natuur- en landschapsbeleid naar provincies en de Omgevingswet, waarin de verantwoordelijkheid voor ruimtelijke kwaliteit en milieu vooral bij de gemeenten wordt gelegd, zijn daarvan recente uitingen. In maatschappelijke zin is al geruime tijd sprake van een proces waarbij de overheid (nationaal, provinciaal en gemeentelijk) een beperktere rol probeert te spelen en de samenleving (c.q. maatschappelijke partijen) aanspreekt om inzake (ruimtelijke) kwaliteit meer betrokkenheid en daadwerkelijke uitvoering inhoud te geven.

In 'fysieke' zin is de afgelopen decennia sprake geweest van een aanzienlijk bouwbeslag op het Groene Hart en zijn vraagstukken rond waterhuishouding, bodemdaling en CO2 prominent(er) op de agenda gekomen. We hebben (fors) ingeboet op de ruimtelijke en ecologische kwaliteit van ons gebied. Het Groene Hart ligt in een economisch sterke regio. De omliggende regio's bieden werkgelegenheid voor de inwoners van het Groene Hart, maar ook in het Groene Hart zelf is het aantal vestigingen van bedrijven toegenomen, en houdt het de groei van het aantal banen gelijke tred met de landelijke trend. De regelmatig verschijnende [Groene Hart Monitor](#) geeft inzicht in de ontwikkelingen.

Een aantal belangrijke bedreigingen voor het Groene Hart zijn:

- Gebrek aan samenwerking tussen overheden en tussen overheden en samenleving, in het bijzonder bij ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit, waterhuishouding en bodemdaling, recreatie en marketing;
- Gebrek aan gedeelde en bindende visie bij relevante actoren op essentiële aspecten van de kwaliteiten van het Groene Hart;
- Te weinig nadruk op de status en relevantie van het Groene Hart als contramal van de verstedelijkte 'Randstadmetropool';
- Ruimtelijke verrommeling door oude planologie;
- Grote maatschappelijke opgaven, die allen een claim leggen op de beschikbare fysieke ruimte die het Groene Hart biedt, zoals de woningbouwopgave en de energietransitie;
- Bodemdaling en CO₂-uitstoot, in samenhang met een te weinig aangepaste waterhuishouding;
- Onvoldoende waardering voor boeren die zich inzetten voor het behoud van biodiversiteit, waterkwaliteit en het voorkomen van bodemdaling.

Stichting Groene Hart heeft geen pasklare en eenvoudige oplossingen voor de genoemde tekortkomingen en bedreigingen. We willen wel een nadrukkelijke bijdrage leveren aan behoud en ontwikkeling van de kernkwaliteiten van het Groene Hart.

Dat wil Stichting Groene Hart doen door:

- Samen met andere organisaties werken aan de totstandkoming van het Groene Hart Pact. Met dit pact willen we komen tot het maken van gezamenlijke keuzes en afwegingen rond het Groene Hart, waarbij ook de kernkwaliteiten van het Groene Hart een afdwingbare plaats krijgen;
- Op allerlei manieren de betekenis en waarden van het Groene Hart te laten zien;
- Samen met anderen nemen van initiatieven om inhoud te geven aan de kernkwaliteiten en het bewaren ervan
- Op uitnodigende manier aanjagen van het debat over lastige vraagstukken, bijvoorbeeld over ruimtelijke kwaliteit, energietransitie en bodemdaling;
- In de praktijk laten zien dat samenwerking tussen gebiedspartijen loont.

Missie

De missie van de stichting is om, gemotiveerd door de betekenis van het Groene Hart voor de regio zelf en voor haar omgeving, en gestimuleerd door de kansen die er liggen, invloed uit te oefenen op de ontwikkelingen in het Groene Hart. Daarbij is het uitgangspunt dat de kernkwaliteiten van het Groene Hart worden versterkt.

SGH doet dit door het stimuleren van andere partijen om de goede dingen te doen en door zelf welgekozen activiteiten op te pakken. Als stichting werken we aan versterking en verbreding van onze

achterban. De in de afgelopen jaren geïntensiveerde samenwerking met de natuur- en milieufederaties bouwen we uit en versterken die. Door een mix van activiteiten gericht op behoud én ontwikkeling van de regio zorgen we ervoor dat we een aantrekkelijke partner zijn voor initiatieven van derden.

III. Kernkwaliteiten Groene Hart

Het Nationaal Landschap Groene Hart strekt zich uit over drie provincies: Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht. Deze provincies zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het ontwikkelen en beheren van een landschappelijk mooi, maar ook vitaal Groene Hart. Aantrekkelijk voor inwoners om in te wonen, geschikt voor bedrijven om zich te vestigen en populair bij bezoekers om te recreëren.

Het concept van het Groene Hart is destijds mede ontstaan vanuit de betekenis ervan voor de mensen en bedrijven in de zeer verstedelijkte 'ring' eromheen. Het was bedoeld om een tweeenheid te vormen. In de (beleids- en bestuurs)praktijk is het accent in de loop van de tijd veelal komen te liggen op het onderscheid tussen stad en land, op de tegenstellingen. De Stichting Groene Hart is van mening, zeker met het oog op de toekomst van de regio, dat een intensieve en levendige relatie tussen het Groene Hart en zijn omgeving van grote betekenis is voor beide. Aspecten als vestigingsklimaat en het belang van groene ruimte voor gezondheid en welbevinden spelen vanuit de verstedelijkte gebieden een steeds belangrijkere rol. En economische impulsen door bezoekers en waardering voor de kwaliteiten van het Groene Hart zijn belangrijk voor het Groene Hart zelf, omdat daarmee behoud en ontwikkeling van het gebied kunnen (blijven) samengaan.

Ondanks de ogenschijnlijk vanzelfsprekende relatie tussen het Groene Hart en het stedelijke ommeland, krijgt deze relatie in de praktijk slechts moeizaam gestalte. Dit geldt voor zowel de bestuurlijke, economische en sociaal-culturele kant daarvan. En als erover wordt geschreven en gesproken, blijft het veelal bij mooie woorden en goede bedoelingen. De Stichting Groene Hart wil in de komende jaren nadrukkelijk aandacht geven aan de relatie van het Groene Hart met de omringende steden en heeft daarbij behoefte aan verdieping op de achterliggende redenen voor de moeizame relatie en behoefte aan (te operationaliseren) handelingsperspectieven. De sturing door de provincies van de ontwikkelingen in het Groene Hart was aanvankelijk gericht op de volgende kernkwaliteiten: landschappelijke diversiteit, (veen)weidekarakter, openheid en rust & stilte. In de loop der jaren zijn daaraan door ondermeer belangenorganisaties, betrokken ondernemers en maatschappelijke organisaties kwaliteiten toegevoegd die meer inhoud geven aan begrippen zoals beleving, historie en economie.

De unieke waarden van het Groene Hart kunnen daarmee volgens ons in vier groepen onderscheiden worden:

- A. Natuurlijke waarden: veenweiden, waterhuishouding, water- en weidevogels, trekvogels, biodiversiteit, het leefgebied van diverse bedreigde dieren en planten, grote diversiteit tussen delen van het gebied.
- B. Belevingswaarden rust, ruimte, water en groen als tegenhanger van de stedelijke omgeving, herkenbare en gewaardeerde landschappelijke elementen (verkaveling, knotwilgen, ...)
- C. Historische waarden: cultureel (agrarisch) erfgoed, ligging steden en dorpen en trekvaartrouten,

polders met slagenverkaveling (Copelandschappen), legakkers, Oude Hollandse waterlinie.
D. Economische waarden: het onderscheidende economische kenmerk van het Groene Hart is melkveehouderij in veenweidegrasland. Het landschap in het Groene Hart wordt grotendeels beheerd door boeren die hier hun inkomen verdienen, en zich daarnaast bezighouden met recreatie/toerisme/streekproducten. Zonder boeren in het gebied is geen landschapsbeheer mogelijk. Naast deze agrarische economie is er ook sprake van maakindustrie in het Groene Hart. Het gaat bij deze waarden ook om wonen en werken in het gebied in brede zin.

IV. Doelstelling Stichting Groene Hart

De statutaire doelstelling van de stichting luidt (artikel 2 statuten):

“De stichting heeft ten doel om de waarden van het Groene Hart op het gebied van natuur, landschap en cultureel erfgoed te behouden en te ontwikkelen. Zij stimuleert sociaal-economische en sociaal-culturele ontwikkelingen die bijdragen aan de vitaliteit van het Groene Hart en besteedt daarbij in het bijzonder aandacht aan de agrarische sector, die de belangrijkste drager is van het landschap in het gebied. De stichting zal ontwikkelingen stimuleren die bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van het landschap in het gebied.

Artikel 3 van de statuten geeft aan met welke middelen de stichting de doelstelling wil bereiken.

“De stichting voert de volgende activiteiten uit om haar doelstelling te bereiken en voorts alle andere passende activiteiten die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:

- bevorderen van de kwaliteit van de leefomgeving in het Groene Hart;
- bevorderen van de economische vitaliteit van het Groene Hart, o.m. door stimuleren van duurzame landbouw, plattelandstoerisme en de verkoop van streekproducten;
- ontwikkelen en benutten van het cultureel kapitaal van het Groene Hart;
- promotie en marketing van het Groene Hart;
- betrekken van andere organisaties en personen bij het behoud en de ontwikkeling van het Groene Hart.”

V. Activiteitenlijnen, werkwijze, financiën

Activiteitenlijnen

Stichting Groene Hart focust zich op het geheel van het Groene Hart. Onze activiteiten richten zich daarbij op de volgende drie lijnen:

- Beleidsbeïnvloeding. In samenwerking met de drie Natuur- en Milieufederaties, die het Groene Hart in hun werkgebied hebben, werken we aan de totstandkoming van het Groene Hartpact en andere visie- en lobbydocumenten. We nemen actief deel aan de maatschappelijke klankbordgroep Groene Hart; we reageren (in de regel niet zelfstandig, maar in samenwerking met anderen) op planologisch beleid;

- Ondersteunen regionale en lokale initiatieven. We ondersteunen deze initiatieven door verbindingen te leggen en kennis in te brengen. We ondersteunen regionale en lokale gebiedspartners; we acteren als SGH niet zelf op dat niveau;
- Communicatie: we communiceren via de volgende kanalen: Groene Flits, website, social media en e-magazine Groene Hart Visie. Aan communicatie wordt een apart hoofdstuk gewijd.

Werkwijze

We gaan daarbij op de volgende manier te werk:

- We springen met terughoudendheid in op de ontwikkelingen in onderdelen van het gebied; we steunen in dat geval vooral lokale en regionale partijen. Tegelijkertijd zullen we ontwikkelingen in delen van het gebied actief te gebruiken om onze kijk op het geheel van het Groene Hart te onderstrepen.
- De verbinding met deze lokale en regionale gebiedspartijen geven we onder andere vorm via een afstemmingsoverleg. De wijze waarop we dat doen is onderwerp van gesprek en nadere uitwerking. Uitgangspunt is in ieder geval werken vanuit bottom up.
- Samenwerking met andere partijen is nodig om ons doel te bereiken. In die samenwerking vormt Stichting Groene Hart de verbindende factor van het maatschappelijk veld in de regio; daarbij zijn wij duidelijk over de (gewenste) kwaliteit van het gebied.
- Samenwerken als middel vereist dat Stichting Groene Hart zelf duidelijk in beeld heeft waar ze voor staat;
- We staan open voor verbreding van SGH met andere organisaties, die gelijke doelstellingen nastreven. Dat moet dan wel meerwaarde opleveren, effectief zijn, aanvullend zijn op ons aanbod van politiek-bestuurlijke beleidsbeïnvloeding. Eventuele verbreding heeft geen commercieel doel. SGH kiest hier een pragmatische invalshoek.
- Het bestuur van SGH gaat actief aan de slag met het vormen een pool van deskundigen, die SGH kunnen adviseren en ondersteunen. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar jongeren. Het bestuur geeft deze samenwerking de komende tijd (2^e helft 2024 – 1^e helft 2025) wijze nader vorm.

Financiën

De inkomsten van de Stichting bestaan uit donaties, giften en subsidies.

Met de donaties en giften bekostigen we onze activiteiten als Groene Hart Flits. Voor het uitbrengen van Groene Hart Visie ontvangen we momenteel subsidie; continuïteit van het e-magazine is gebaat bij en afhankelijk van een groei van inkomsten van de Stichting.

De werkzaamheden van SGH worden uitgevoerd door vrijwilligers. Waar mogelijk wordt gezien of werkzaamheden samen met andere partijen uitgevoerd kunnen worden. Beschikbaarheid van middelen is bij het ondernemen van eventuele stappen daarbij voorwaardelijk.

Voor het uitvoeren van taken zijn onder de bestuursleden duo's gevormd, die elkaar kunnen vervangen. Verdeling van taken is terug te vinden op de website.

Het vergrijzende en in aantal afnemende donateursbestand is voor het bestuur aanleiding om uiterlijk de eerste helft van 2025 met een uitgewerkt voorstel te komen op welke wijze de financiële positie van Stichting Groene Hart de komende jaren wordt verbeterd.

VI. Doelgroepen en communicatie

Onze externe communicatie-uitingen dragen bij aan de bekendheid van het Groene Hart als geheel en vormen zo onderdeel van het geheel van promotie- en marketingactiviteiten voor het gebied door vele betrokken organisaties. Wij zetten ons in voor een samenhangende aanpak daarvan voor het hele Groene Hart.

SGH acteert op een breed en divers speelveld. Doordat onze stichting acteert op een zeer groot speelveld, veelal in samenwerking met andere Groene Hart-partners, zijn er veel doelgroepen voor de stichting te onderscheiden. Om al deze groepen te bereiken is een duidelijk communicatieplan noodzakelijk. Tot op heden worden de genoemde doelgroepen vanuit onze stichting bediend met informatie via de Groene Hart Flits, website, Groene Hart Visie.

Communicatiestijl

Het bestuur werkt aan de zichtbaarheid van SGH. Het bestuur doet dat dat in de lijn van het statement 'Waarom een Stichting Groene Hart?' en kiest daarbij voor een assertieve (niet-activistische) woordvoeringslijn. Daarvoor maakt het bestuur gebruik van de beschikbare, hieronder genoemde, communicatiemiddelen. Indien gewenst en/of passend kunnen er ook persberichten, brieven etc. als middelen worden ingezet.

Communicatiemiddelen

Binnen de stichting worden momenteel de volgende communicatiemiddelen gehanteerd:

- De Groene Flits, die tweewekelijks verschijnt;
- Groene Hart Visie, het e-magazine, dat 2 a 3 keer per jaar uitkomt;
- De website www.groenehart.info
- Facebook pagina en X (het voormalige Twitter)

Van de genoemde communicatiemiddelen is De *Groene Flits* het meest actueel. In de Groene Flits komt communicatie vanuit het bestuur, opinie- en meningsvorming via de column, ontwikkelingen in het Groene Hart beleid dat het Groene Hart raakt samen.

De *GH website* bevat een grote hoeveelheid informatie over het Groene Hart. In het verleden losstaande websites van SGH zijn in deze site geïntegreerd. Daarmee is de website in de basis de portal voor alle nieuws vanuit Stichting Groene Hart.

Voor de beleidsperiode staan de volgende acties gepland.

In de komende periode zal De Groene Flits, worden gecontinueerd en, waar mogelijk, verder worden geprofessionaliseerd.

De website www.groenehart.info verdient een grondige update.

Voordat we deze (professionaliserings)slagen maken laten we een behoeftenonderzoek doen. Vragen, die daarbij aan de orde komen, zijn:

- Aan welke informatie heeft onze achterban behoefte? Met andere woorden: hoe communiceren we vraaggestuurd?
- Hoe kunnen we nieuwe (en vooral jongere) doelgroepen bereiken?
- Hoe kunnen we de communicatie over en vanuit het Groene Hart zo optimaal en effectief mogelijk doen?
- Op welke wijze zetten we social media in? Er wordt nu (onregelmatig) gebruik gemaakt van X en Facebook.

De uitwerking van bovenstaande vindt plaats in een traject, waarvoor een zelfstandig document wordt opgesteld. Definitieve keuzes op het gebied van communicatie worden gemaakt nadat de resultaten van dit behoeftenonderzoek bekend en besproken zijn in het bestuur.

Voor het *e-magazine Groene Hart Visie* is een redactie ingesteld. Deze redactie werkt onder verantwoordelijkheid van het bestuur. Het e-magazine wordt mede mogelijk gemaakt door het Bestuurlijk Platform Groene Hart en dient als opiniërend en verdiepend communicatiekanaal. De opzet en verspreiding kan alleen met een forse financiële bijdrage. Hoe die verantwoordelijkheden vorm zijn afgesproken, wordt vastgelegd in een apart document. Hiertoe neemt het bestuur het initiatief.

VII. Acties voor de komende periode

Naast de lopende activiteiten vloeien er uit dit beleidsplan een aantal specifieke acties voort. Deze worden hieronder opgesomd. Na het vaststellen van het beleidsplan zullen deze activiteiten aan een bestuurslid gekoppeld worden als verantwoordelijke voor de betreffende activiteit.

1. Het vormgeven van de pool van deskundigen, met specifieke aandacht voor jongeren, vindt plaats 2^e helft 2024 – 2025;
2. Uiterlijk 1^e helft van 2025 komt het bestuur met een voorstel hoe de financiële positie van SGH te consolideren en/of verbeteren (gegeven het afnemende donateursbestand);
3. Het bestuur geeft opdracht voor het uitvoeren van een behoeftenonderzoek rond communicatie. Afhankelijk van de uitkomsten van dit behoeftenonderzoek wordt een communicatieplan opgesteld.
4. Voor het vastleggen van verantwoordelijkheden en het maken van nadere afspraken met de redactieraad van Groene Hart Visie neemt het bestuur op korte termijn het initiatief.
5. In beeld brengen van de economische ontwikkelingen in de Randstad en het Groene Hart in de afgelopen periode en op basis daarvan een SWOT opstellen.